

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1995-1996 (*)

4 MAART 1996

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van artikel 1412
van het Gerechtelijk Wetboek**

(Ingediend door de heer Renaat Landuyt)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel beoogt een correctie aan te brengen in de regelgeving betreffende de overdracht en het beslag van inkomsten, verricht wegens onderhoudsverplichtingen.

Op grond van artikel 1409 van het Gerechtelijk Wetboek worden het loon en de daarmee gelijkgestelde inkomsten van de schuldenaar voor een gedeelte beschermd tegen overdracht en beslag. De drempelbedragen voor de berekening van het onoverdraagbaar en onbeslagbaar gedeelte worden sinds de inwerkingtreding van de wet van 14 januari 1993 aangepast aan het indexcijfer van de consumptieprijzen. Dezelfde bepaling is bovendien van toepassing op diverse uitkeringen, pensioenen en renten die worden opgesomd in artikel 1410, § 1. Overigens werd door dezelfde wetswijziging een artikel 1409bis ingevoegd dat het mogelijk maakt dat een schuldenaar die niet beschikt over de in artikel 1409 bedoelde inkomsten, zoals bijvoorbeeld een zelfstandige, voor hem en zijn gezin de noodzakelijke inkomsten kan behouden, waarvan het bedrag op dezelfde wijze wordt berekend. Bovendien vermeldt artikel 1410, § 2 een aantal uitkeringen die niet vatbaar zijn voor overdracht of beslag.

(*) Tweede zitting van de 49e zittingsperiode.

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1995-1996 (*)

4 MARS 1996

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'article 1412
du Code judiciaire**

(Déposée par M. Renaat Landuyt)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi vise à apporter une correction à la réglementation relative à la cession et à la saisie de revenus opérées du chef d'obligations alimentaires.

L'article 1409 du Code judiciaire préserve une partie de la rémunération et des revenus y assimilés du débiteur de toute cession ou saisie. Depuis l'entrée en vigueur de la loi du 14 janvier 1993, les montants servant de base au calcul de la partie incessible et insaisissable sont adaptés à l'indice des prix à la consommation. La même disposition s'applique en outre à diverses allocations, indemnités, pensions et rentes énumérées à l'article 1410, § 1er. Par ailleurs, la loi précitée a également inséré dans le Code judiciaire un article 1409bis qui permet au débiteur qui ne dispose pas des revenus visés à l'article 1409, comme par exemple un indépendant, de conserver pour lui et sa famille les revenus nécessaires calculés de la même manière. L'article 1410, § 2, énumère en outre une série de prestations qui ne peuvent être cédées ni saisies.

(*) Deuxième session de la 49e législature.

Artikel 1412, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bevat een belangrijke uitzondering op deze bepalingen. De gewone beperkingen en uitsluitingen met betrekking tot de overdraagbaarheid en beslagbaarheid van inkomsten zijn niet van toepassing wanneer de overdracht of het beslag plaatsvindt wegens de onderhoudsverplichtingen die in die bepaling worden opgesomd of wanneer door de rechter een sommandelegatie werd verleend. Bovendien genieten de onderhoudsvorderingen, door toepassing van artikel 1412, tweede lid, een absolute voorrang in geval van samenloop met andere schuldeisers.

De bijzondere positie die door artikel 1412 wordt gegeven aan onderhoudsvorderingen is gerechtvaardigd. Waar de artikelen 1409 en volgende ertoe strekken het inkomen te beschermen, zouden deze bepalingen hun doel voorbij schieten wanneer zij zouden verhinderen dat onderhoudsverplichtingen worden nagekomen.

In haar huidige formulering is deze bepaling nochtans onredelijk waar zij geen enkele beperking op de beslagbaarheid toelaat. Het inkomen van de onderhoudsplichtige is dus volledig beslagbaar. Dit probleem rijst bijvoorbeeld wanneer er een achterstand is in de betaling van onderhoudsvorderingen: aangezien geen onderscheid wordt gemaakt tussen komende en vervallen termijnen is het mogelijk dat de schuldenaar zijn volledige inkomen verliest zolang deze achterstallen niet zijn aangezuiverd (de Leval, G., *Traité des saisies*, Faculté de Droit de Liège, 1988, blz. 191; Gerlo, J., *Onderhoudsgelden*, Kluwer Rechtswetenschappen 1994, blz. 83).

Dit wetsvoorstel strekt ertoe de schuldenaar van onderhoudsvorderingen een minimale inkomensbescherming te bieden. Voorgesteld wordt dat met betrekking tot deze schuldvorderingen het inkomen onbeslagbaar is voor het bedrag dat overeenstemt met het bestaansminimum. De keuze voor dit bedrag stemt overeen met het doel van deze wetswijziging om de betrokkenen een minimaal inkomen te garanderen. Eenzelfde bekommernis is overigens ook terug te vinden in de wetgeving betreffende de invorderingen van onderhoudsgelden door het OCMW. Dergelijke invorderingen mogen niet geschieden zolang de onderhoudsplichtige het bestaansminimum geniet of indien hij slechts beschikt over bestaansmiddelen die lager liggen dan of gelijk zijn aan het bedrag van het bestaansminimum waarop hij aanspraak zou kunnen maken (artikel 68ter, § 3, tweede lid van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn).

De voorgestelde bescherming kan bezwaarlijk overdreven worden genoemd. Wij menen dat de hoogte van het in aanmerking genomen bedrag niet van aard is dat aan de schuldenaar de gelegenheid wordt gegeven deze bepaling te misbruiken om zijn onderhoudsverplichtingen te ontlopen.

Het wetsvoorstel voegt in artikel 1412 een nieuw tweede lid in dat bepaalt dat wanneer de schuldenaar van een onderhoudsvordering de gewone beschermingsregels met betrekking tot zijn inkomen

L'article 1412, alinéa 1er, du Code judiciaire prévoit une importante exception à ces dispositions. Les limitations et exclusions ordinaires en matière de cessibilité et de saisissabilité de revenus ne sont pas applicables lorsque la cession ou la saisie sont opérées en raison des obligations alimentaires énumérées à cet article ou lorsque le juge a accordé une délégation pour les sommes dues. Conformément à l'article 1412, alinéa 2, les créances alimentaires ont en outre la priorité absolue en cas de concours avec d'autres créanciers.

Le statut particulier que l'article 1412 confère aux créances alimentaires est parfaitement justifié. Alors que les articles 1409 et suivants visent à protéger le revenu, les dispositions de cet article n'atteindraient pas leur objectif si elles empêchaient qu'il soit satisfait aux obligations alimentaires.

Telle qu'elle est libellée actuellement, cette disposition est cependant déraisonnable, dans la mesure où elle ne permet plus aucune limitation en matière de saisissabilité. La totalité du revenu du débiteur d'aliments peut donc être saisie. Cela se produit par exemple lorsqu'il y a un arriéré dans le paiement des créances alimentaires: étant donné qu'il n'est fait aucune distinction entre termes à venir et échus, le débiteur peut être privé de la totalité de ses revenus tant que ces arriérés n'ont pas été apurés (de Leval, G., *Traité des saisies*, Faculté de droit de Liège, 1988, p. 191; Gerlo, J., *Onderhoudsgelden*, Kluwer Rechtswetenschappen 1994, p. 83).

La présente proposition vise à offrir au débiteur d'aliments une protection minimale en matière de revenus. Il est proposé, pour ce qui concerne ces créances, de déclarer insaisissable la quotité de revenu correspondant au minimum de moyens d'existence. Le choix de ce montant découle de l'objectif de la modification proposée de la loi, qui est de garantir aux intéressés un revenu minimum. Au demeurant, cette même préoccupation a également inspiré la législation relative aux recouvrements de créances d'aliments par le CPAS. Lesdits recouvrements ne peuvent être exercés aussi longtemps que le débiteur d'aliments bénéficie du minimum de moyens d'existence ou ne dispose que de ressources d'un montant inférieur ou égal au montant du minimum de moyens d'existence auquel il aurait droit (article 68ter, § 3, alinéa 2, de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale).

La protection que nous proposons peut difficilement être qualifiée d'exagérée. Nous estimons que le montant retenu n'est pas de nature à permettre au débiteur de faire un usage abusif de cette disposition pour se soustraire à ses obligations alimentaires.

La proposition de loi vise à insérer un nouvel alinéa 2 à l'article 1412 du Code judiciaire disposant que lorsque le débiteur d'une créance d'aliments ne bénéficie pas des règles ordinaires de protection

niet geniet ingevolge de toepassing van het eerste lid van dat artikel, de aan de onderhoudsplichtige verschuldigde bedragen slechts kunnen worden overgedragen, in beslag genomen of het voorwerp uitmaken van een ontvangstmatiging voor zover zij het bestaansminimum overschrijden. De voorgestelde bepaling verwijst, ten einde onduidelijkheid en betwistingen omtrent de hoogte van het bedrag te vermijden, enkel naar het bedrag van het bestaansminimum voor samenwonende echtgenoten, vermeld in artikel 2, § 1, 1° van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het bestaansminimum. Naar hetzelfde bedrag wordt overigens ook verwezen in artikel 1409, § 2, vierde lid, dat bepaalt dat het laagste grensbedrag tot vaststelling van het onbeslagbaar inkomen ingevolge indexaanpassing niet lager mag zijn dan dit bestaansminimum.

Bovendien wordt ook een wijziging aangebracht in de aanhef van het eerste lid. De huidige tekst verklaart immers artikel 1410, § 2, 7°, niet van toepassing met betrekking tot onderhoudsvorderingen : de bedragen uitgekeerd als bestaansminimum zijn in dat geval volledig beslagbaar. Door de weglating van de verwijzing naar deze bepaling zal artikel 1410, § 2, 7° voortaan onverkort van toepassing blijven met betrekking tot onderhoudsverplichtingen.

R. LANDUYT

quant à son revenu par suite de l'application de l'alinéa 1er de cet article, les sommes dues au débiteur d'aliments ne sont cessibles, saisissables ou ne peuvent faire l'objet d'une autorisation de perception que dans la mesure où elles excèdent le minimum de moyens d'existence. Afin d'éviter toute imprécision et toute contestation quant au montant du minimum de moyens d'existence, la disposition proposée renvoie uniquement au montant du minimum de moyens d'existence pour les conjoints vivant sous le même toit, prévu à l'article 2, § 1er, 1°, de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence. Il est du reste renvoyé à ce même montant dans l'article 1409, § 2, alinéa 4, qui dispose que le montant minimum de la partie insaisissable du revenu adapté par suite d'une indexation ne peut jamais être inférieur au minimum de moyens d'existence.

Nous proposons par ailleurs de modifier la phrase liminaire de l'alinéa 1er. Le texte actuel précise en effet que l'article 1410, § 2, 7°, n'est pas applicable aux créances d'aliments: les sommes payées à titre de minimum de moyens d'existence sont donc intégralement saisissables. Grâce à la suppression du renvoi à cette disposition, l'article 1410, § 2, 7° sera désormais pleinement applicable en matière d'obligations alimentaires.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 1412 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd door de wetten van 31 maart 1987 en 14 januari 1993, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in de aanhef van het eerste lid worden de woorden « 1410, § 1, § 2, 1° tot 7°, § 3 en § 4 » vervangen door de woorden « 1410, § 1, § 2, 1° tot 6°, § 3 en § 4 »;

2° tussen het eerste en het tweede lid wordt het volgende lid ingevoegd :

« Niettemin kunnen door toepassing van het eerste lid de aan de onderhoudsplichtige verschuldigde bedragen slechts worden overgedragen, in beslag genomen of het voorwerp uitmaken van een ontvangstmachtiging voor zover zij het bedrag bepaald bij artikel 2, § 1, 1° van de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het bestaansminimum overschrijden. »

9 februari 1996.

R. LANDUYT

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

A l'article 1412 du Code judiciaire, modifié par les lois du 31 mars 1987 et du 14 janvier 1993, sont apportées les modifications suivantes :

1° dans la phrase liminaire de l'alinéa 1er, les mots « 1410, § 1er, § 2, 1° à 7, § 3 et § 4 » sont remplacés par les mots « 1410, § 1er, § 2, 1° à 6°, § 3 et § 4 »;

2° l'alinéa suivant est inséré entre l'alinéa 1er et l'alinéa 2:

« Les sommes dues au débiteur d'aliments ne peuvent toutefois être cédées, saisies ou faire l'objet d'une autorisation de perception, en application de l'alinéa 1er, que dans la mesure où elles excèdent le montant fixé à l'article 2, § 1er, 1°, de la loi du 7 août 1974 instituant le droit à un minimum de moyens d'existence. »

9 février 1996.